

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Vtrum requiratur magna deliberatio cum consanguineis, & amicis ad religionis ingressum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

particulari cōditione considerare, alteram ex parte perlonæ inducendæ alteram ex parte religionis ad quam inducitur Nam ex parte personæ oportet ut ante ingressum ad hoc deueniat, ut nō coactiue, aut illectus, sed ut spontaneus non respectu inducentis, sed ob Christi imitationem, & figuram sc̄culi &c. intendat religionem ingredi. Et hoc quia agit de dispositione totius vite suæ, quam nisi sponte quis arripit, periculum est quod retrocedat, aut in malā viā religiosus ēc̄ declinet. Ex parte vero religionis requiritur, ut uiuat in ea ita exēplari, ut habeat iudicium occasionem proficiendi. Nam si tepide maiores uiuunt, & inter minores multa est relaxatio, non parum imminet induto periculum scandali dum credendo se ad perfectionis semitā induci, ingressus inuenit inuis tantam remissionem & imperfectionem: ut deceptum se fateri iste possit: & si non medicatio inducentis, tamen ipso inducitione actū, quo tantū ad illam religionem ingressum exiit.

Vnde quando inducitur aliquis ad religionem, exponenda est iam est difficultas, quæ erit ex imperfectione confortum, si ita est. Author autem loquitur absolute suppositis supponendis &c.

¶ In eodem art. 9. in responsione ad secundum, dubium occurrit, An sit laudabile inducere aliquem ad religionem, vel tenuentibus vite communis. Et est ratio dubij, quæ ex vna parte inducitur sit ad religionem. Ex altera parte inducuntur de facto ad suscipiendum mala exempla patrum & fratrum vite cōis.

¶ Ad hoc dicitur, quod actus iste qui est inducere ad vitam cōuentualis, est actus ex suo genere malus: quoniam inducit quis ad vitam re-

regula sua, quæ uenientibus ad religionem nō sit facilis prabendus ingressus: sed probādū est, an sp̄ritus a Deo sit. & hoc ēt docet Cassianus i 4. lib. de institutis c̄c̄nobiōrū. multo ergo min⁹ licet aliquē ad religionē inducere.

¶ 2 Præf. Math. 23. Dñs dicit, Vā uobis quæ circuitis mare & aridā ut faciatis unū profelytū, & cū factus fuerit, facitis eū filium gehenne duplo q̄ uos: sed hoc uidentur facere, qui homines ad religionem inducunt, ergo uidetur hoc esse uituperabile.

¶ 3 Præf. Nullus debet aliquem inducere ad id quod pertinet ad eius detrimentū: sed ille qui inducit aliquem ad religionē, quæque ex hoc incurrit detrimentum, quia quicquid obligati ad maiorem religionem, ergo uidetur quod non sit laudabile aliquos inducere ad religionem.

SECONTRA est, quod dicitur EXO. 25. Cortina cortinam trahat. debet ergo vnus homo aliū trahere ad Dei obsequium.

RESPON. Dicēdū, quod inducetes alios ad religionem non solum non peccant, sed magnum premium merentur. Dñ. n. iac. ult. Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore uie suæ, saluabit animam eius a morte, & operit multitudinē peccatorū. Et Daniel, 12. dñ. q̄ qui ad iustitiam erudiunt plurimos, erunt quasi stelle in perpetuas æternitates. Possit tñ contingere circa huiusmodi inducitionē triplex inordinatio. Primò quidē, si uolenter aliquis alium ad religionem cogeret, quod prohibetur in Decret. 20. q. 3. Secundò, si aliquis simoniace alium ad religionem trahat muneribus, datis, ut prohibetur in Decret. * ibidē q. 2. c. Quam pio. Nec tamen ad hoc pertinet, si aliquis alicui pau-perrimi necessaria subministrat in seculo nutriendi eum ad religionem: uel si sine pacto aliqua munuscula tribuat ad familiaritatem captandam. Tertio, si medicis eū alliciat. Imminet. n. sic inducitur periculum, ne cum se deceptū inuenerit, retrocedat: & sic fiat nouissima illius hominis peiora prioribus. ut dicitur Lucē 11.

AD PRIMUM ergo dicēdū, quod illis qui ad religionem inducuntur, nihilominus reseruat probatōnis tempus, in quo difficultates religionis experiunt, & sic non facili aditus eis datur ad religionis ingressum.

AD SECVNDVM dicēdū, quod s̄m Hilariū, uerbum illud Dñi præ-

nuntiatiuum fuit peruersi studij Iudeorum, quo post Christi prædicationem gentiles, uel et christianos ad iudaicum ritum trahendo faciunt dupliciter gehenne filios, quia. f. & peccata pristina, quæ commiserunt in Iudaismo eis non dimittuntur, & nihilominus incurrunt Iudaicæ perfidie reatum: s̄m hoc nō facit ad propositum. Scdm Hieronymum autem hoc refertur ad Iudeos etiam pro statu, in quo legalia obseruari licebat quod ad hoc, quod ille qui ab eis ad Iudaismum conuertebatur, dñi esset Gentilis, simpliciter errabat. Videns aut magistro uitia reuertitur ad uomitum suū, & Gentilis factus, quasi præuaricator maiori pena fit dignus. Ex quo patet, quod trahere alios ad cultum Dei, uel ad religionem non est uituperabile: sed hoc solum quod aliquis ei, qui conuertitur, det malam exemplum, unde peior efficiatur.

AD TERTIVM dicendum, quod in maiori includitur minus: & ideo ille qui est obligatus uoto, uel iuramento ad ingressum minoris religionis, potest licite induci ad hoc, quod ad maiorem religionem transeat, nisi sit aliquid speciale, quod impediat, puta, infirmitas, uel spes maioris profectus in minori religione. Ille uero qui est obligatus uoto, uel iuramento ad ingressum maioris religionis, non potest licite induci ad minorem religionem nisi ex aliqua speciali causa euidenti, & hoc cum dispensatione superioris.

ARTICVLVS X.
Vtrum sit laudabile, quod aliquis religionem ingrediatur absque multorum consilio, & diuturna deliberatione præcedenti.

AD PRIMUM sic procedit. Vt quod nō sit laudabile, quod aliquis religionem ingrediatur absque multorum consilio, & diuturna deliberatione præcedenti. Dñ. n. 1. Jo. 4. Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus si ex Deo sint: sed quæque propositum religionem intrandi non est ex Deo, cum frequenter per exitum religionis dissoluat. Dñ enim Actū 5. Si est hoc consilium ex Deo, non poteritis dissoluere illud, ergo uidetur quod magna examinatione præcedente debeant aliqui religionem intrare.

¶ 2 Præf. Prouerb. 25. dñ. Causam tuā tracla cum amico tuo: sed maxime uidet hominis esse

hensibilem. Omnis autem uita reprehensibilis mala est: patet autem communē uitam religiosorum esse reprehensibilem ex hoc ipso, quod exorbitat a regulari uita, & ex hoc ipso quod cōtinuus bonorum pro-latorum conatus est ad illorum reformationem. Vnde uituperabile est non solum inducere, sed etiam ingredi & recipere ad uitam irregularē personas utriusque sexus, quamuis Ecclesia toleret hoc permissiue.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli. 9. memento quod de religione maiore bene seruata intelligitur, quod dicitur, quod licet est inducere obligatum ad minorem, ut ueniat ad maiorem: quoniam nisi bene seruetur, frustra de maiori in abstracto & indebito gloriatur oportet enim ad maiore de facto seruata inipicere.

¶ Super Quæstionē 189. Articulus de cōmuni.

IN articulo 10. vltimē quod aduerte diligenter, quod doctrina authoris excludit consilia circa sufficientiam iurium non habentium speciale impedimentū, formalis est, & de ingressu bene disposito intelligenda, & non aliter. Bona autem dispositio ingrediens est ista, ut omnē suā fiduciam sustinendi in religione ponat in Deo, & merito: quia si natura non deficit in necessarijs, & mater potens & sciens non deest necessitati filij, multo minus Deus deficiet in necessarijs, & multo minus obliuisci poterunt qui factant cogitatum suum in eum. Sed illi qui huiusmodi debita dispositione carent, quod facient, an debeant ad consilia recurrere? Respondeo, aut hanc dispositionem acquirant orando, elemosinis uacando purificando conscientiam, lectione scripturæ, aut prædicationem

tionem frequen-
do: aut non ingre-
diendo religionem,
venire indispositi,
nisi cum ipse quod i-
gresso dabit Deus
hanc bonam volun-
tatem, hanc sanctam
fiduciam.

In eodem art. 10.
in rñsione ad vltimū,
acherte sub cōsilio
eodē, an habeat lum-
pus, hoc est, an hoc
quod quis facit, sit
abrenunciare oibus.
Debet. n. magna in-
quisitione, vel discul-
sione multa, ingres-
sus religionē apud
se examinare, an ve-
te interiori affectu
relinquat oīa, uel re-
maneat affectus ad
honorem, ad gloriā,
ad carnē, & sangui-
nem, & huiusmodi:
quia in hac expro-
priatione consistunt
sumptus edificandi
perfectionis turrim
i religione alioquin
nunquam edificabit
eam nunquam ad p-
fectionē perueniet,
sed vere patebit ri-
fui sicut qui non cō-
puitur sumptus, &
cepit turrim mate-
rialem edificare. Ta-
li enim abdicanti a
suo animo omnia q̄
possidet, iugum reli-
gionis suaue est au-
ferens perturbatiua
& laboriosa, ut Grego-
r in liera dicit, &
refectionem delecta-
tionis internæ affe-
rens. Temere autem
religionis iugum in-
scipientibus sine cō-
putatione sumptuū,
sit eis laboriosum &
graue. Palato enim
non sano pena est pa-
nis, q̄ sano est suavis.

Et hęc de exposi-
tione huius libri suf-
ficient ad Dei, beate
Virginis, & beati
Thomę gloriā Ro-
mę, die 26. Februa-
rij, anno salutis 1517.
Ætatis autem meę
quadagesimonono
inchoante.

ligionis: quia illi qui religionem ingrediuntur, nō
confidunt in sua uirtute se posse subsistere, sed an-
xilio uirtutis diuinę, s̄m illud Isaiā 40 Qui sperāt
in Dño, mutabunt fortitudinem, assument pen-
nas, sicut aquilę, current, & non laborabunt,ambu-
labunt, & non deficient. Si tñ sit aliquid speciale
impedimentum, puta, infirmitas corporalis, uel
onera debitorum, uel aliqua huiusmodi, in his re-
quiritur deliberatio & consilium cum his, de qui-
bus speratur quōd proficiant, & non impediant. Vn-
de dicitur Ecclē. 37. Cum uiro irreligioso tracta de

causa, quę pertinet ad mutatio-
nem status, ergo v̄ q̄ nō debeat
aliquis religionem intrare, nisi
prius cum amicis suis tractet.
¶ 3. Pręf. Dñs Luc. 14. inducit
similitudinē de hoīe qui uult
turrim edificare, & prius sedēs
computat sumptus qui sunt ei
necessarij, si habeat ad perficiē-
dum, ne insultetur ei. Quia hic
homo incepit edificare, & nō
potuit consummare: sumptus
aut ad turrim edificandam, ut
Aug. dicit in epistola ad Lerā, *
nihil est aliud q̄ ut renuntiet v-
nūquisq; omnib. quę sunt eius.
Contingit autē qñque q̄ hoc
multi non possunt, & similiter
alias religionis obseruatiās por-
tare, in cuius figura 1. Reg. 17.
dī, q̄ Dauid non poterat ince-
dere in armis Saulis, quia non
habeat usum. ergo ut q̄ non
debeat aliquis religionē intrare,
nisi diuturna deliberatione p-
missa, & multorū cōsilio habito.

SED CONTRA est, qd dicitur
Matthęi 4. quōd ad uocationē
Dñi Petrus & Andreas relicti
retibus cōtinuo secuti sunt eū.
Vbi Chrysof. dicit super Mat-
thęum. * Talem obedientiam
Christus q̄rit a nobis, ut neque
instanti tempore remoremur.

RESPON. Dicēdū, qd diutur-
na deliberatio, & multorū con-
silia requiruntur in magnis du-
bijs, ut Phil. dicit in 3. Ethico. *
In his aut quę sunt certa & de-
terminata non requiritur con-
siliū. Circa ingressum aut reli-
gionis tria possunt considerari.
Primō quidem ipse religionis
ingressus s̄m se, & sic certū est
quōd ingressus religionis est me-
lius bonum, & qui de hoc dubi-
tat, quantum est in se, derogat
Christo, qui hoc consiliū de-
dit. Vnde Aug. dicit in lib. de
uerbis Dñi. * Vocate Oriens. i.
Christus, & tu attendis ad Oc-
cidentem: i. ad hominem mor-
talem errare potētem. Alio mo-
do potest considerari religionis
ingressus per comparisonem
ad uires eius, qui est religionem
ingressuras. Et sic etiā nō est lo-
cus dubitationis de ingressu re-

fanctitate, & cum iniusto de iustitia
non. Vnde sequitur: Non attendas
filio, sed cum uiro sancto affertus
tamen non est diuturna deliberatio
de Hierony. dicit in epist. ad Paulinum.
quarto te, & herenti in talo nati-
gis praescindē, quam solue. Tertio
do considerari potest modus religionis
de talibus potest haberi etiam consilium
qui non impediunt.

AD PRIMUM ergo dicēdū, quod
Probate spiritus, si ex Deo sint, locum
quę dubia sunt, utrum spiritus Dei
potest esse his qui iam sunt in religione,
qui religioni se offert, spiritus Dei
mulate accedat: & ideo debent accedat
bare, utrum diuino spiritu moueantur
ad religionem accedat, non potest
propositum de ingressu religionis
exortum sit a spiritu Dei, cuius est
in terram rectam. Nec propter hoc
esse ex Deo quōd aliqui retrocedunt
ne qd a Deo est, est incorruptibile,
tute corruptibiles non essent ex Deo
dicunt. Neque etiam aliqui qui habent
ziam, possent illam amittere, quod
cum. Sed consilium Dei est indifferens
corruptibilia & mutabilia facit, Isaiā
Isaiā 46. Consilium meum stabit, & om-
tas mea fiet: & ideo propositum de
gionis non indiget probatione, utrum
quia certa dicuntur non egerit
illud ad Thesal. ult. Omnia probate.

AD SECUNDUM dicēdū, qd licet carnales
aduersus spiritum, ut dicitur ad Gal.
quenter amici carnales aduersantur
rituali, secundum illud Michę 7.
nis domestici eius. Vnde Cyprianus
Luc. 9. Permite me renuntiare
dicit. Quarere renuntiare his qui
dit quod utemque diuini sit. Nam
re proximis, & consilere nolentes
dicat adhuc utemque languentem
dentem. Propter quod audit a Do-
posuerit manum ad aratrum, & alpe-
bilis est ad regnum Dei. Aspicit enim
lationem quę sit occasione redē-
cum propinquis conferendi.

AD TERTIUM dicēdū, qd per
turris significatur perfectio christiana,
nuntiatio autem propiorum est sumptus
ficandū turrim. Nullus aut dicitur
an uelit hęc sumptus, uel an possit
re, si sumptus habeat. hōc lib. de
nitur, an aliquis sumptus habeat. Sum-
liberatione cadere non oportet, ut
beat abrenunciare omnib. quę possidet
faciendo ad perfectionē peruenit
cadit sub deliberatione, utrum hoc
abrenunciare omnibus quę possidet
renuntiauerit (quod est sumptus
ut ibidem subditur) Christi esse
est turrim edificare. In oratore
pidant, an per religionis ingressum
ctionem peruenire, esse irrationabile
exemplo cennit. Vnde Aug. dicit
Aperiebatur ab ea parte, qua in
quo transire trepidabam, casta digno

Epist. 18. nō
multum rem-
mo: c. a. pri-
to. 2.

Rom. 14. in
Marth. ante
mediū, cō. 2.

Lib. 3. cap. 3.
to. 51

In serm. 7. a
medio illi,
to. 1.

honeste blandiens ut uenirem, neque dubitarem, & extendens ad me suscipiendum & amplectendum pijs manibus, pijs gregibus bonorum exemplorum, ibi tot pueri & puellæ, ibi iuuentus multa, & omnis ætas, & graues uiduæ, & uirgines, anus iridebat me irrisione exhortatoria, quasi diceret. Tu non poteris quod isti, & iste? An isti & iste in semetipsis possunt, & non in Domino Deo suo? Quid in te stas, & non stas? Projice te in eum: noli metuere. Non se subtrahet ut cadas. Projice te securus, & excipiet te, & saluabit te.

Exemplum autem illud, quod inducitur de Da-

nid, non facit ad propositum, quia arma Saulis, sicut glossa dicit, * sunt legis sacramenta tanquam onerantia: religio autem est suaue iugum Christi: quia ut Greg. dicit in 4. Moralium. † Quid grauem mentis nostræ ceruicibus imponit, qui uitare omne desiderium quod perturbat, præcipit, qui declinari laboriosa mundi huius itinera monet? Quod quidem suaue iugum super se tollentibus, refectio-nem diuinæ fruitionis repromittit, & sempiternam requiem animarum. Ad quam nos perducatur ipse qui promissit Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

1. Reg. c. 17.
glo. interli-
nearis super
id. Depoluit
es,
Lib. 4. Mora-
c. 3. paulo à
prin.

F I N I S.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR SS
TT VV XX YY ZZ,

AAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG HHH III KKK LLL MMM
NNN OOO.

Omnes sunt Quaterniones, præter OOO, qui est Ternio.

V E N E T I I S, M D X C I I I.

Apud Dominicum Nicolinum.